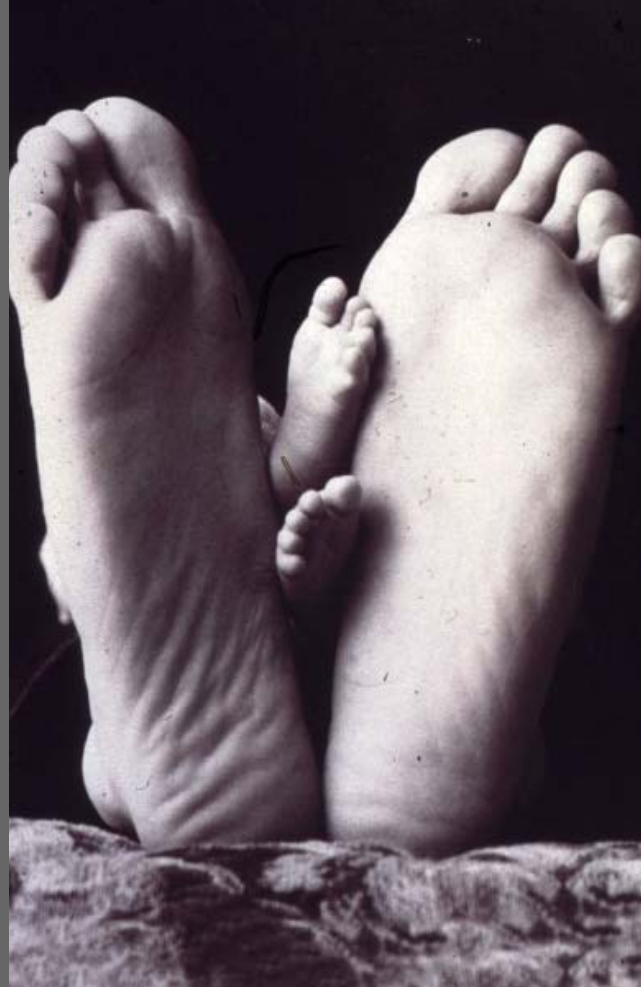

Wijzer met wonden . . . . Wondenwijzer

Diabetische Voet
Purmerend, 18 januari 2007

Alice van den Wijngaard.
Verpleegkundig adviseur.

Workshop van Erik Manning vervalst.

- Door het noodweer heeft Erik helaas moeten afzeggen.
- Deze presentatie zal ik geven met dank aan wat de foto's van Erik Manning.
- Zodat er toch een presentatie Diabetische voet is
- Alice van den Wijngaard.

Definitie Diabetische Voet Complicatie

- Infectie, ulceratie en/of destructie van het dieper gelegen weefsel in associatie met neuropathie, en meer of mindere mate van perifere vaatlijden in de onderste extremiteit (WHO)

Definitie Diabetische voet

- Een verscheidenheid aan voetafwijkingen die ontstaan ten gevolge van neuropathie, macro-angiopathie, 'limited joint mobility', en andere gevolgen van metabole stoornissen, die meestal in combinatie voorkomen bij patiënten met diabetes mellitus.(CBO)

De patho – fysiologie van de diabetische voet

Complicaties van Diabetisch mellitus

- Hyperglycemisch coma
- Hypoglycemisch coma
- Retinopathie
- Nefropathie
- Hypertensie
- Cardiovasculaire problemen
- De diabetische voet

Epidemiologie

- 900.000 diabeten in Nederland
- 15% krijgt eens in hun leven een voetwond
- 4 – 15% heeft op dit moment een voetwond
- 40 – 70% van alle onderbeensamputaties bij diabeten
- 80% vooraf gegaan aan een voetulcus
- 39-50 dagen gemiddelde opnameduur

Epidemiologie

- 60 - 70% t.g.v. perifere neuropathie
- 15 - 20% t.g.v. arterieel vaatlijden
- 15 - 20% t.g.v. combinatie van beide
- 34% re-ulceratie na 1 jaar
- 61% re-ulceratie na 3 jaar
- 70% re-ulceratie na 5 jaar

Neuropathie

- Sensibele neuropathie
- Motorische neuropathie
- Autonome neuropathie

Sensibele Neuropathie

- Verlies van pijn sensatie
- Gestoorde temperatuur waarneming
- Gestoorde waarneming van druk
- Gestoorde proprioceptie

Motorische Neuropathie

- Atrofie en laxiteit van de intrinsieke voetmusculatuur
- Hamer- of klauwtenen
- Holvoet met prominierende kopjes MT I en V

Autonome Neuropathie

- Zweetsecretie verminderd of afwezig
- Droge of atrofische huid
- Fissuren in de huid
- Stoornis in mechanisme vaatstelsel

Neuropathie Charcot)

- Roodheid
- Zwelling
- Oedeem
- Soms pijnlijk
- Inzakken voetgewelf
- Luxaties/fracturen

Deformiteiten

- Klauwtenen
- Hamertenen
- Hallux rigidus
- Hallux valgus
- Charcot voet
- Trauma / Chirurgie
- Holvoet
- Nagelafwijkingen

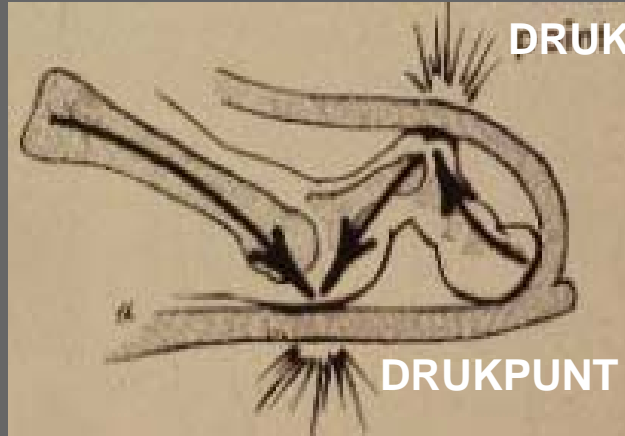

Limited Joint Mobility

- Stoornissen in de eiwitstofwisseling op gewrichtsniveau waardoor verstijving van het kapsel ontstaat
- Gevolg: abnormale voetpositie en gestoord mechanisme waardoor sterk verhoogde plantaire druk bij belasten

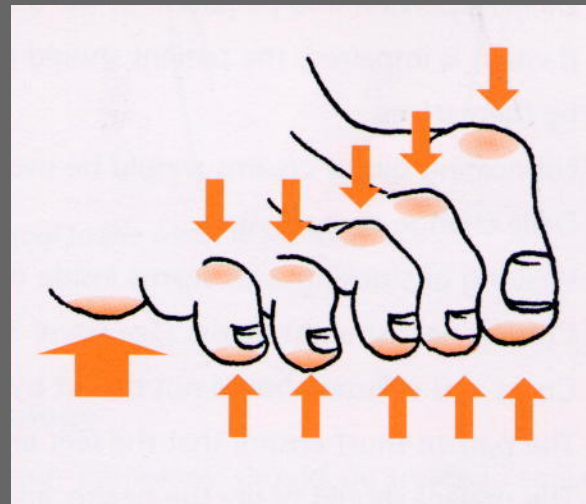
Plantair Verhoogde Druk

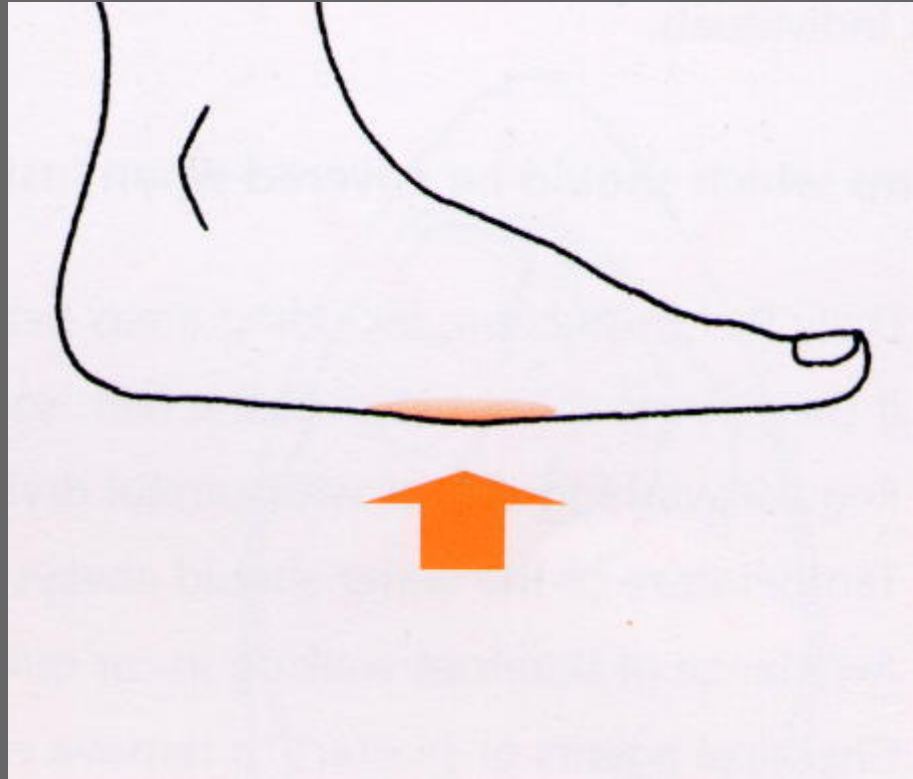
- Deformiteit
- Abnormale callus

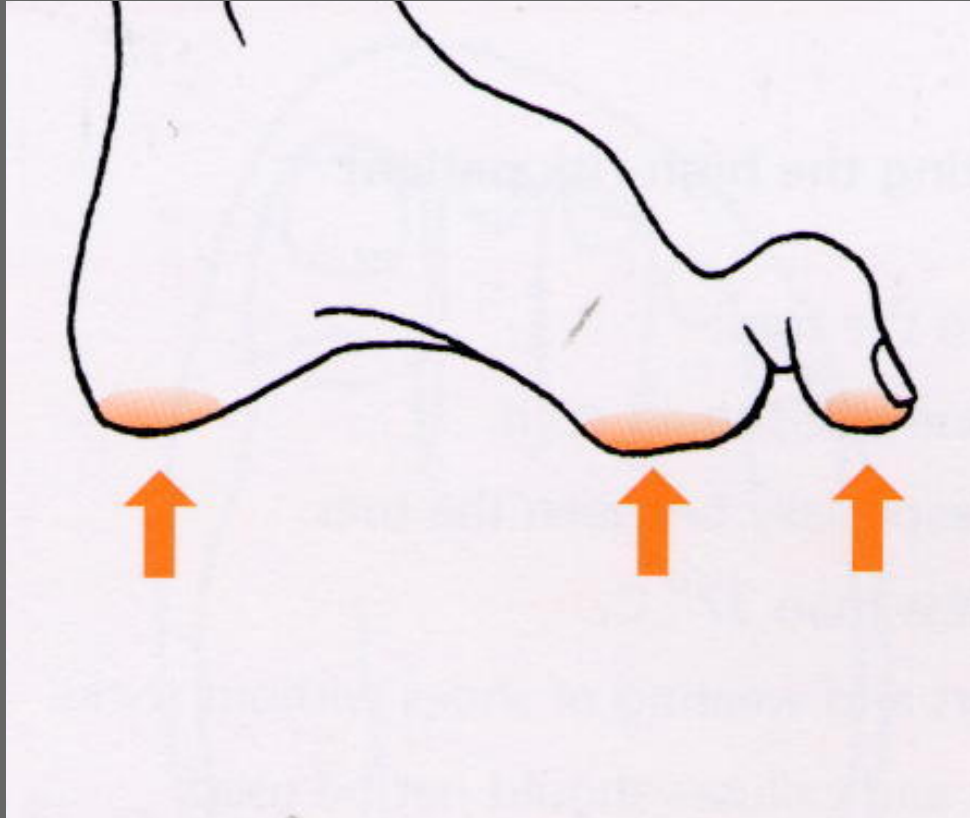

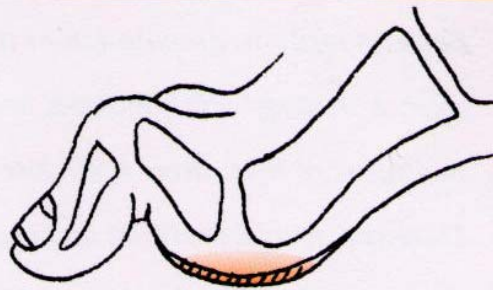
Young MJ et al. 1992

Interdigital pressure

1. Callus formation

2. Subcutaneous hemorrhage

3. Breakdown of skin

4. Deep foot infection with osteomyelitis

Relatie Angiopathie en Ulceratie

- Niet geassocieerd met ontstaan voetulcus
- Wel met de prognose van de wond
- Verminderde zuurstofvoorziening
- Verminderde toevoer voedingsstoffen
- In geval van infectie komt antibiotica niet op plaats van bestemming
- Niet geslaagde behandeling leidt tot necrose

Soorten Ulcera

- Neuropathisch ulcus
- Ischaemisch ulcus
- Neuro- ischaemisch ulcus

Neuropatisch – ischemisch ulcus

- Vnl plantair
- Ingeponst
- Matig produktief
- Vnl tenen
- Demarcatie/necrose
- Geringe produktie
- Cave: goede doppler uitslag

Ischemie

Risicofactoren

- Claudicatio intermittens
- Doorgemaakt ulcus of amputatie
- Slechte visus
- Lage socio-economische omstandigheden
- Alleen wonen
- Callus
- Voetdeformiteiten
- Insufficient schoeisel
- Verminderde protectieve sensibiliteit
- Afwezige achillespeesreflex

Waarom classificeren

- Multidisciplinaire communicatie
- Vergelijken van studies/onderzoeken
- Randomiseren
- Risico-inventarisatie
- Promoot adequate behandeling door het proces
- Voorspelling van de prognose

Classificaties

- Ulcus classificatie volgens CBO
- Ulcusclassificatie volgens Wagner
- Ulcusclassificatie volgens Texas

Ulcus-classificatie CBO 1998

- Oppervlakkig
  - Diep
- Niet-geïnfecteerd
  - Geïnfecteerd
- Basislijden
  - Neuropatisch
  - Neuropatisch/ischemisch
  - Ischemisch
- Lokalisatie
- Oorzaak/luxerend moment

Wagner classificatie 1981

- Graad 0: geen wond
- Graad 1: oppervlakkig ulcus
- Graad 2: diep ulcus
- Graad 3: diep infect
- Graad 4: gangreen één/meer tenen
- Graad 5: gangreen deel voet

Texasclassificatie 1998

Diepte

- Graad 0
  - genezen ulcus
- Graad 1
  - oppervlakkige wond (door alle huidlagen heen), niet tot in kapsel, gewricht of bot
- Graad 2
  - wond penetreert in kapsel of pees
- Graad 3
  - wond penetreert gewricht of bot

Infectie/ischemie

- Stadium A   schone wond
- Stadium B   niet ischemische geïnfecteerde wond
- Stadium C   ischemische wond
- Stadium D   ischemische, geïnfecteerde wond

Ulcus Classificatie

- Oppervlakkig/diep
- Infectie ja/nee
- Necrose ja/nee
- Neuropathie ja/nee
- Neuro-ischemie ja/nee
- Oedeem ja/nee
- Lokalisatie
- Oorzaak

Behandeling Voetulcus

- Bestrijding infectie
- Zonodig arteriële reconstructie
- Agressieve debridement
- Goede wondzorg
- Streven naar ambulante behandeling
- Adequate drukontlasting ulcus

Diabetisch voetenteam

- Diabetesverpleegkundige
- Podotherapeut
- Internist/diabetoloog
- (Vaat)chirurg/Orthopedisch chirurg
- Dermatoloog
- Revalidatiearts
- Pedicure/voetverzorgster
- Diëtist
- Maatschappelijk werker

Adequate drukontlasting

- Bedrust
- Rolstoel / krukken
- Orthopedisch schoeisel
- Vilt
- Cast

Drukontlasting en thuiszorg

- Vilt van 2mm of 8mm met kleeflaag
- Uitsparing uit vilt knippen rond wond
- Vilt ruim om wond verdelen om druk over groot gebied te verspreiden
- Ontstane ruimte is voor verbandmateriaal
- Vilt kan een week blijven zitten

The MABAL Shoe

a removable fiberglass combicast shoe

Wondverzorging

Algemene criteria

- Patiënt vriendelijk
- Pijnloos verwisselbaar
- Efficiënt
- Effectief t.a.v. fysiologische wondgenezing
- Niet toxisch
- Geen weefselbeschadiging bij wisselen
- Geen of weinig contactallergieën

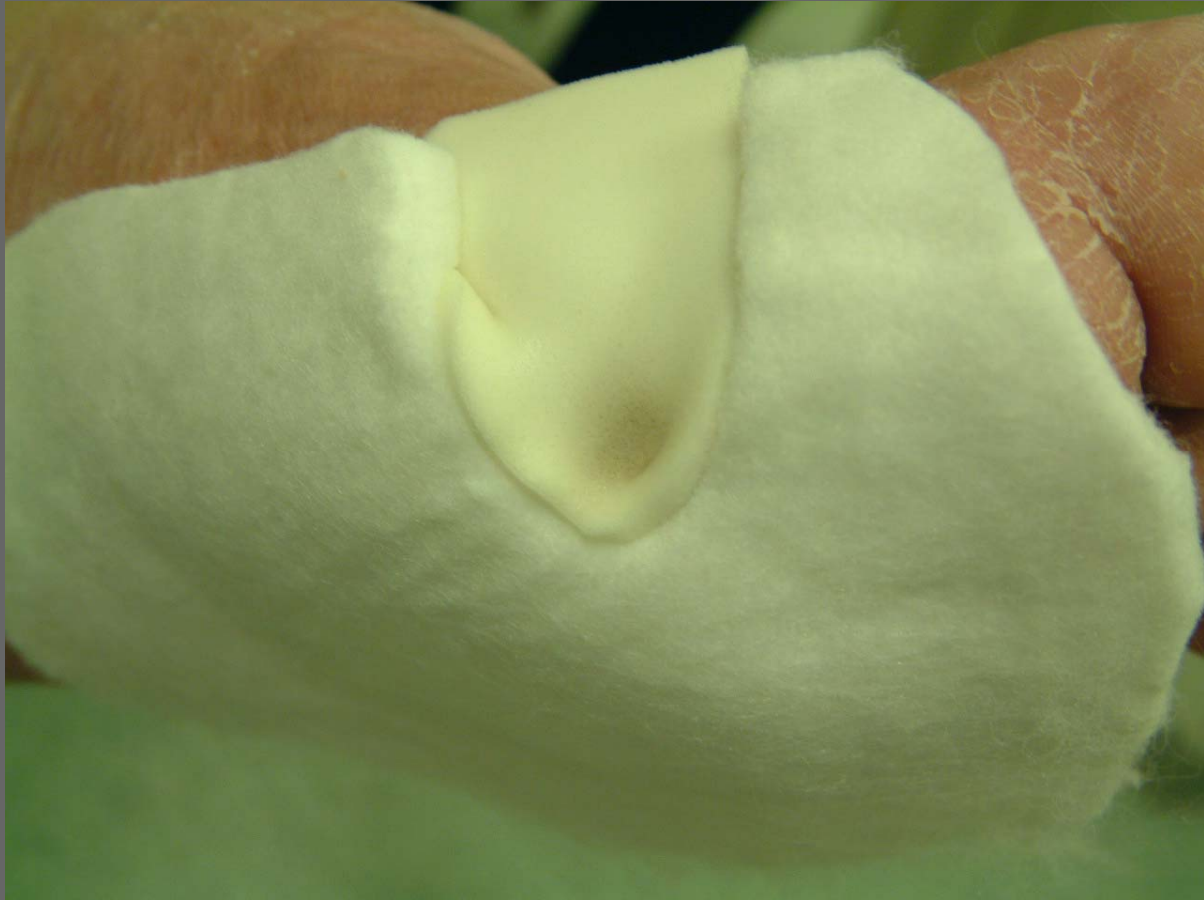
Specifieke criteria

- Goed fixeerbaar
- Geen wrijving veroorzaken
- Hele wondbed raken
- Geur absorberen
- Voldoende resorptiecapaciteit
- Geen partikels
- kosteneffectief

Het gehele wondbed raken

Geen wrijving veroorzaken

Geen drukplekken veroorzaken

Eenvoudig plooibaar

Geur absorberen

Doelstelling

- Het vroegtijdig opsporen, onderzoeken en inzetten van een behandeling bij complicaties aan de voet bij diabetes patiënten
- De patiënt in een zo laag mogelijke risico score houden
- Het percentage amputaties reduceren

Toegangscriteria

- De patiënt heeft een complicatie aan de voet
- De patiënt heeft één of meerdere risicofactoren voor het ontwikkelen van complicaties aan de voet
- Een nieuwe patiënt wordt doorverwezen door een diabetesverpleegkundige, huisarts of specialist

Screenen

START
huisarts of specialist

Patiënt bij diabetesverpleegkundige
STANDAARD SCHOENCONTROLE

zonder
huiddefect

met
huiddefect

één of
meer risicofactoren

is er sprake
van acute situatie

Voetinspectie

- Schoeisel
- Kleur van de huid
- Trofische stoornissen
- Drukplekken/eelt/standsafwijkingen
- Atrofische stoornissen
- Nagels
- Blaren/ulcera/infecties/grangreen/amputatie

- Arterieel onderzoek
- Neurologisch onderzoek
- Verwijzing
- Follow up

Bezoekfrequentie Voetenpoli

Risicoprofiel

Geen
Neuropathie

Neuropathie

Neuropathie en/of
Angiopathie en/of
Deformiteiten

Doorgemaakt
Voetulcus

Retour
Diabetesver-
pleegkundige

Bezoekfre-
quentie
1 x per 6 mnd

Bezoekfrequentie
1 x per 3mnd

Bezoekfre-
quentie
1 x per 6 wkn

voetverzorging

- Informeren
- Adviseren
- voorlichting

Voetverzorging

- Eelt en likdoorns laten verwijderen door geclassificeerde professional
- Nagels recht afknippen en iets lang houden
- Voeten 's avonds insmeren met crème en preventief antischimmel middel
- Draag 's nachts dikke sokken
- Sokken zonder naden dragen
- Nooit op blote voeten lopen
-

Risicofactoren

- Claudicatio intermittens
- Doorgemaakt ulcus of amputatie
- Slechte visus
- Lage socio-economische omstandigheden
- Alleen wonen
- Callus
- Voetdeformiteiten
- Insufficient schoeisel
- Verminderde protectieve sensibiliteit
- Afwezige achillespeesreflex

Educatie

- Herhalen van leefregels diabetes en wijzen op gevaar late complicaties
- Preventie diabetische voet en inzicht geven
- Uitleg waarom nooit voetenbadje of kruik
- Uitleg over noodzaak speciale hulpverlening op multidisciplinair niveau
- Wanneer hulp inschakelen bij wie

Schoenadvies

- Brede neus, goed sluiten om hiel, geen hoge hak
- Goede wreefsluiting, veters of klitteband
- Binnenkant geen stiksel of randen
- Altijd dragen, of binnenshuis aangepaste pantoffel/
verband schoen
- Nieuwe schoenen laat op dag kopen en niet direct de
gehele dag dragen
- Geen wondbehandeling in de schoen

Bedankt voor uw aandacht!